

Sygn. akt VIII U 1349/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Łazowska
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2017 r. w Gliwicach

sprawy K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu działalności gospodarczej

na skutek odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 3 lipca 2017 r. **nr** (...)

1. oddala odwołanie,

2. zasądza od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Grażyna Łazowska

Sygn. akt VIII U 1349/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3.07.2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że K. K. podlega od dnia 1.08.2012r. do 20.01.2015r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu jako osoba prowadząca działalność gospodarczą. W uzasadnieniu wskazał, że decyzja została wydana w konsekwencji prawomocnej decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej wyłączającej odwołującego z pod legistatywy słowackiej.

W odwołaniu ubezpieczony wniósł o zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia wniosku o wznowienie postępowania w przedmiocie ustalenia ustawodawstwa właściwego i zmianę zaskarżonej decyzji, poprzez ustalenie że w spornym okresie nie podlegała ustawodawstwu polskiego w zakresie ubezpieczenia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Odwołujący prowadzi działalność gospodarczą na terenie Polski od dnia 1.08.2010r. do nadal.

Na okres od 1.08.2012r. odwołujący podpisał umowę o pracę z (...) z siedzibą P. 76, (...) Č. – firmą mającą siedzibę na terenie Słowacji i wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Organ rentowy w dniu 10.10.2012r. przesłał wniosek do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, która pismem z 31.10.2012r. wystąpiła o uzupełnienie dokumentacji pracowniczej. Po jej otrzymaniu pismem z dnia 7.02.2013r. (...) poinformowała organ rentowy, że nie może zaakceptować ustawodawstwa słowackiego dla odwołującego, bowiem wykonywane czynności mają charakter marginalny.

Organ rentowy przychylił się do tego stanowiska słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, o czym pismem z dnia 22.03.2013r. poinformował odwołującego, stwierdzając, że podlega on 1.08.2012r. ustawodawstwu polskiemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

(...) w dniu 26.02.2013r. dokonała kontroli pracodawcy i stwierdziła, że jego pracownicy nie wykonują realnie pracy na terenie Słowacji.

(...) wydał w dniu 8.10.2013r. decyzję o nie objęciu odwołującego jako pracownika firmy (...) sro ubezpieczeniom wg legislatywy słowackiej, poczynając od 1.08.2012r. Decyzja ta uprawomocniła się 21.11.2013r. Odwołania ubezpieczonego i firmy (...) od tej decyzji zostały oddalone w dniu 23.09.2015r.

Dokument rejestracyjny FO jest formularzem wypełnianym w Słowacji przez pracodawcę w celu zgłoszenia pracownika do ubezpieczenia socjalnego. Dokument ten nie jest jednoznaczny z zaświadczeniem A1. Przydzielany numer ubezpieczenia socjalnego jest generowany przez system informatyczny i nie przesądza o objęciu ubezpieczeniem wg legislatywy słowackiej. Pod względem prawnym numer ten jest uważany za nieistniejący w przypadku wydania decyzji o niepowstaniu ubezpieczenia

Decyzją z dnia 15.11.2013r. organ rentowy stwierdził, że dla odwołującego poczynając od 1.08.2012r. właściwym jest ustawodawstwo polskie. Odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji zostało prawomocnie oddalone wyrokiem Sądu z dnia 21.10.2016r.

Na skutek wniosku ubezpieczonego o ustalenie właściwego ustawodawstwa za okres od 1.08.2012r. do 20.01.2015r. organ rentowy wydał skarżoną decyzję. W toku postępowania ustalił, że odwołujący zgłosił się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej poczynając od 21.01.2015r.

Decyzją z dnia 10.08.2017r. organ rentowy odmówił wznowienia postępowania w sprawie ponownego ustalenia właściwego ustawodawstwa, zakończonego decyzją z dnia 15.11.2013r. z uwagi na nieprzedłożenie nowych dowodów lub ujawnienie nowych okoliczności.

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego dołączonych do akt sprawy. Zebrane dowody Sąd uznał za wystarczające i mogące być podstawą ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia.

Bezspornym jest, że odwołujący nie posiada żadnych nowych dokumentów ze słowackiej instytucji ubezpieczeniowej oraz że nie wystąpił do właściwych organów o wydanie zaświadczenia A1 poświadczającego obowiązywanie wobec niego ustawodawstwa słowackiego w spornym okresie.

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Na początku wskazać należy, że prawomocnym wyrokiem tegoż Sądu z dnia 21.10.2016r. oddalono odwołanie ubezpieczonego od decyzji z dnia 15.11.2013r. Przesądzono tym samym, że od 1.08.2012r. właściwym dla odwołującego jest ustawodawstwo polskie. Mając jednak na uwadze, że odwołujący w kolejnym wniosku o ustalenie ustawodawstwa

właściwego wskazał również datę końcową spornego okresu tj. 20.01.2015r., Sąd uznał, że w sprawie nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej i rozpoznał sprawę merytorycznie.

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym reguluje ustawa z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz. 121, ze zm.).

Zgodnie z art. 6 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń (Dz.U. 2015.121) osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają obowiązkowi ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, zaś stosownie do treści art. 12 tej ustawy również do ubezpieczenia wypadkowego. Przymus ubezpieczenia w myśl art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej. Obowiązek ubezpieczenia zgodnie z art. 13 pkt 4 trwa od dnia rozpoczęcia działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Zgodnie z art. 36 ust. 1 każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązek zgłoszenia osoby prowadzącej działalność gospodarczą spoczywa na tej osobie (ust.3).

Jednym z podstawowych i kardynalnych praw konstytuujących istnienia Unii Europejskiej jest określone w art. 39 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską z dnia 25 marca 1957r. (tekst jednolity Dz. Urz. WE C z dnia 24 grudnia 2002r. nr 325), prawo swobodnego przepływu osób, w tym pracowników. Zapewnia ono swobodę przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty. Prawa pracowników w zakresie zabezpieczenia społecznego konkretyzują przepisy rozporządzenia Rady, wydanego w oparciu o normę kompetencyjną, ustanowioną w treści art. 42 Traktatu, tj. Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE z 30.04.2004r. Nr L 166/1 ze zm. – dalej rozporządzenie podstawowe) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego nr (Dz. U. UE z 30.10.2009r. Nr L 284/1 ze zm. – dalej rozporządzenie wykonawcze).

Zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneму zgodnie z przepisami ust. 1.

Na osobach objętych art. 13 rozporządzeniem podstawowego w związku z treścią jego art. 13 ust. 5 spoczywają obowiązki informacyjne, których wykonanie ma znaczenie dla nabycia i realizacji prawa do określonych świadczeń. Procedura dotycząca stosowania art. 13 została określona w art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania (ust. 1). Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu (ust. 2). Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii (ust. 3). W przypadku gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych

władz ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określone na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4). W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami podmioty te starają się dojść do porozumienia, a zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4). Instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie określone jako mające zastosowanie, niezwłocznie informuje o tym zainteresowanego (ust. 5). Jeżeli natomiast zainteresowany nie dostarczy informacji, o których mowa w ust. 1, komentowany artykuł stosuje się z inicjatywy instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, gdy tylko instytucja ta zapozna się z sytuacją tej osoby, np. za pośrednictwem innej instytucji zainteresowanej (ust. 6).

Szczegółowe kwestie dotyczące zasad stosowania procedury dialogu i koncyliacji zostały ujęte w decyzji nr (...) z dnia 12 czerwca 2009r. w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz. Urz. UE C 106 z 24.04.2010, s. 1-4).

Zgodnie z art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego „na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego, poświadczają, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, oraz w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie.” Dokumentem potwierdzającym podleganie ustawodawstwu danego państwa jest „zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej” wydane na formularzu A1. W celu uzyskania tego zaświadczenia należy zwrócić się z wnioskiem do właściwej instytucji, która poświadczy, w jakim okresie i na jakiej podstawie ma zastosowanie dane ustawodawstwo.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że ubezpieczony prowadząc w Polsce pozarolniczą działalność gospodarczą i będąc zatrudnionym w słowackiej firmie powinien uzyskać formularz A1 ze słowackiej instytucji ubezpieczeniowej i dokonać wyrejestrowania z ubezpieczeń w Polsce. Gdyby ubezpieczony taki dokument uzyskał, jego treścią byłby związany organ rentowy a także polski sąd. Bezsprzeczne jest, że ubezpieczony takiego dokumentu nie posiada, a (...) odmówiła objęcia go słowackim ubezpieczeniem z tytułu zawarcia umowy z firmą (...).

Jak ustalono, w dniu 08.10.2013r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa orzekła, że od 1.08.2012r ubezpieczony jako pracownik firmą (...) nie został objęty obowiązkowo ubezpieczeniem chorobowym, emerytalnym oraz na wypadek bezrobocia według legislatury słowackiej. Decyzja uprawomocniła się w dniu 23.09.2015r.

Stanowisko to jest wiążące dla organu rentowego i sądu, który w tych okolicznościach prawnych i faktycznych nie mógł orzec, że właściwym dla ubezpieczonego jest ustawodawstwo słowackie. Z tych też przyczyn, Sąd nie widział potrzeby przeprowadzania dowodu z przesłuchania ubezpieczonego, bowiem najbardziej istotnym w sprawie jest stanowisko słowackiej instytucji ubezpieczeniowej. Niezasadny był również wniosek o zawieszenie postępowania, z uwagi na wniosek o wznowienie postępowania przed organem rentowym, jako że co bezsporne odwołujący nie posiada żadnych nowych dowodów w sprawie. Dokument rejestracyjny FO, na który powołuje się ubezpieczony jest tylko formularzem zgłoszeniowym, co nie przesądza o objęciu ubezpieczeniem wg legislatury słowackiej. Formularz ten nie jest równoznaczny z zaświadczeniem A1.

Instytucja miejsca zamieszkania zainteresowanego nie jest uprawniona do rozstrzygania o istnieniu tytułu ubezpieczenia społecznego w innym Państwie Członkowskim, lecz w sytuacji gdy powźmie wątpliwości w tym zakresie, zobowiązana jest zwrócić się do instytucji tego Państwa Członkowskiego w trybie art. 16 ust. 4 w związku z art. 5 rozporządzenia nr 987/2009, po czym instytucje te ustalają właściwe ustawodawstwo na mocy wspólnego porozumienia. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2007 r. I UK 68/2007 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12).

Przepis art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego ma zastosowanie w sytuacji, gdy instytucja miejsca zamieszkania ma wątpliwości, co do ustalenia ustawodawstwa właściwego. Konieczne jest wówczas nawiązanie kontaktu przez instytucje lub władze dwóch lub więcej zainteresowanych Państw Członkowskich, a ustawodawstwo właściwe ustala się na podstawie wspólnego porozumienia z uwzględnieniem przepisów art. 13 i 14 rozporządzenia podstawowego. Zastosowanie ma wówczas również decyzja nr (...) Komisji Administracyjnej w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004.

W rozpoznawanej sprawie nie było wątpliwości pomiędzy instytucją polską a słowacką co do podlegania ustawodawstwu jednego z państw, co zdaniem Sądu oznacza, że nie było podstawy do wszczęcia opisanej wyżej procedury uzgodnieniowej. (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21.01.2016r., III UK 61/15 www.orzeczenia.com.pl).

Prawidłowo zatem organ rentowy ustalił, że okresie od 1.08.2012r. do 20.01.2015r. właściwym dla ubezpieczonego jest ustawodawstwo polskie, co skutkuje oddaleniem odwołania.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd orzekł jak w pierwszym punkcie wyroku.

O kosztach Sąd orzekł, na podstawie art.98 kpc w związku z § 2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800) zasądając od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego 3600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Grażyna Łazowska